

Hotărârea CNCD privind publicarea unui articol antisemit

Hotărârea nr. 21 din data de 14.01.2015

Dosar nr.: 403/2014

Petiția nr.: 4371/24.06.2014

Potent: Federația Comunităților Evreiești din România, Asociația Evreilor Victime ale Holocaustului și Ministerul Afacerilor Externe

Reclamat: Ziarul „Jurnalul Național”, autor Marian Nazat

Obiect: Discriminare instituită prin publicarea în ziar a articolului „Strigăt de disperare” în 20 iunie 2014

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

I.1.1. Federația Comunităților Evreiești din România, București, str. Sf. Vineri, nr. 9-11, sector 3.

I.1.2. Asociația Evreilor Victime ale Holocaustului, București, str. Sf. Vineri, nr. 9-11, sector 3

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

I.2.1. Ziarul „Jurnalul Național”, București, Piața Presei Libere, nr. 1, Casa Presei, Corp D, et. 8, sector 1.

I.2.2. Marian Nazat, București, Piața Presei Libere, nr. 1, Casa Presei, Corp D, et. 8, sector 1.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Prin memoriul înregistrat la CNCD sub nr. 4371 din 24.06.2014, petenții solicită CNCD să constate discriminarea instituită prin publicarea în ziar a articolului „Strigăt de disperare” în data de 20 iunie 2014, aceștia susținând, că în conținutul articolului sunt redată idei, atacuri antisemite, xenofobe, virulente la adresa evreilor.

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

3.2. Prin intermediul citației nr. 4371 din 12.08.2014 au fost citați petenții pentru termenul stabilit de consiliu la data de 8.09.2014. La termen, petenții s-au prezentat.

3.3. Prin intermediul citației nr. 5499 din 12.08.2014 a fost citată partea reclamată, Ziarul „Jurnalul Național”, prin reprezentant, pentru termenul stabilit de consiliu la data de 8.09.2014. La termen, partea reclamată nu s-a prezentat.

3.4. Prin intermediul citației nr. 5499 din 12.08.2014 a fost citată partea reclamată, domnul Marian Nazat pentru termenul stabilit de consiliu la data de 8.09.2014. La termen, partea reclamată nu s-a prezentat.

3.5. Procedura de citare legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petenților

Conținutul articolului „Strigăt de disperare”

4.1.1. Prin memoriul înregistrat la CNCD sub nr. 4371 din 24.06.2014, petenții sesizează CNCD cu privire la articolul „Strigăt de disperare”, autor Marian Nazat, articol publicat în ziarul „Jurnalul Național” în data de 20 iunie 2014, având următorul conținut:

„Tipul comunist nu se potrivește la noi, ci este, cu ochi și sprâncene, creație evreiască. Sper pentru evrei că se vor mai potoli de a face ei creșterea românilor”, scria prin 1945 Alice Voinescu, atât de puțin cunoscută la noi. Din nefericire, constat că, azi, nici tipul capitalist nu ni se potrivește, și el o invenție a poporului „viciat de ambiția de rasă lezată”. Speranța că evreii se vor potoli n-a prins aripi, iar creșterea și descreșterea noastră s-au derulat după cum le-a fost lor pofta. Priviți exemplele postdecembriste, la îndemână, și-mi veți da dreptate, istoria din urmă a României decunizate nu e străină de gheșefurile seminției alese.

Altceva mă intrigă, totuși: nepotrivirea românului la niciunul din cele două tipuri. Și-atunci, unde să ne găsim soluția? Fiindcă, mereu, am luat-o din altă parte, din țări cu care nu aveam vreo afinitate culturală, spirituală etc. Sau ne-au silit – militar ori economic – să viețuim în reguli străine de firea neaoșă. Observ însă, de câțiva ani, că nu mai știm cine suntem cu adevărat și, prin urmare, potrivirea cu noi înșine este o căutare dureroasă și stearpă. Până când nu o vom afla și nu vom ajunge să trăim în izbăvitoare potrivire, deriva românească nu se va opri.

Tot Alice Voinescu zice că „Pe ruși îi înțeleg în nevoia de a-și construi ziduri apărătoare. Fac din noi tranșee de luptă. Am convingerea că nici nu-i mai interesăm ca material uman de convertit. Ne disprețuiesc din cauza oamenilor cu care lucrează: ariviști, profitori și fricoși”. Asta se întâmplă în 1947, dar și astăzi este la fel, cu deosebirea că zidurile apărătoare sunt ridicate de euroatlantici. România a rămas, ce cruntă fatalitate!, tot o tranșee, palisada Imperiului de Apus. Același dispreț al ocupantului, aceiași “ariviști profitori și fricoși”, nimic nu s-a schimbat în eterna Valahie...

„Azi, când văd cine conduce neamul nostru, blestem ceasul în care n-am plecat de aici”, izbucnește degeaba, prin 1948, scriitoarea. Strigătul ei a traversat vremurile și se aude lugubru acum, îndeosebi acum. Ca și ieri, suntem împresurați, vorba lui Mihail Sebastian, de „Trădători de țară, imbecili furioși, mârșavi tâmpiți, fără creier și fără altă simțire decât una de partid”. Din pricina cartelului instaurat deăștia, tinerii visează să plece dincolo și să-și cârpească între străini destinul precar. Este descurajator să trăiești în țara în care ticăloșii și mediocrii s-au solidarizat întru ruina încrederii în noi înșine. România își suportă dramatic calvarul pribegiei, blestemul destrămării sufletului național, dar sfâșietorului-i bocet nu mai mișcă pe nimeni. Indivizi și populații interșantajabile vom deveni cu toții, procesul dement este inevitabil.

Altundeva, tragicul personaj își notează (și dorința i s-a împlinit!) că „aștept această Europă fără pașapoarte, cu aceeași monedă, colaborare cinstită între neamuri suverane la ele acasă”. Într-adevăr, circulăm nestingheriți prin Europa Unită și târguim cu euro felurite fleacuri, însă ne-am pierdut suveranitatea. Cât despre „colaborarea cinstită”, pardon!, statutul de colonie ne-a pecetluit definitiv condiția subalternă. Căci un stat deposedat de suveranitate nu-i altceva decât un argat.

Vasăzică, slujenia de astăzi vine de demult, dintr-un trecut ce seamănă izbitor cu prezentul. Trecutul și prezentul – vămile irosirii noastre zgomotoase și niciodată închise.

Citindu-i pe alții, realizez, o dată în plus, că România de odinioară este a doua a celei actuale: dominată de impostură și flecăreală, surpată de lichelism și lașitate, înveselită de secături simpatice, ruınată de ticăloși lacomi și trufași... Sentimentul patriotic contravine aquis-ului comunitar, iar naționalismul este considerat boală venerică. În spațiul public sunt frământate sloganurile aduse recent din Occidentul modelator, valorile și tradițiile românești pier pe rând în hăul cosmopolit. Disperarea unora – niște nostalgici caraghioși, nu-i așa ? – este acoperită de larva globalizatoare, oamenii noi s-au lepădat de straiile românismului și visează să fie americani, englezi, francezi, orice altceva... Au împrumutat obiceiurile ăstora, vorbirea și spleen-urile lor, ca și sevrajul existențial, rătăcirea în bețiile colective... Și cum să nu o înțelegi pe Alice resemnându-se amar și explicându-se posterității: „În fond, sunt o inadapată în această țară pe care o iubesc din toată ființa mea”. De aceea vă spun și eu, nu vă sfițiți să vă iubiți țara cu toată puterea minții și a inimii, iubiți-o cu pasiune și rațiune, cât încă mai există România. Măine s-ar putea să fie prea târziu...”.

În plângere petenții susțin că în conținutul articolului mai sus menționat, sunt redată ideile și atacuri antisemite, xenofobe, virulente și că sunt susținute ideile antieuropene, total contrare poziției autorităților românești, apartenenței țării noastre la Uniunea Europeană.

4.1.2. Ministerul Afacerilor Externe transmite Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării Adresa nr. C2-1/3583 din data de 27.06.2014, înscris înregistrat la CNCND sub nr. 4668 din 7.07.2014, prin intermediul căreia aduce la cunoștința Consiliului nemulțumirea Federației Comunităților Evreiești din România.

Se menționează că România a întreprins eforturi semnificative în ultimii ani în vederea combaterii antisemitismului și a implementării concluziilor și recomandărilor Raportului Final elaborat de Comisia Internațională de Studiere a Holocaustului în România, inclusiv în domeniul educațional.

Se precizează că România are un cadru legislativ bine pus la punct în ceea ce privește combaterea antisemitismului, negarea Holocaustului și promovarea cultului unor personalități vinovate de crime de război.

Prin intermediul Adresei înregistrată sub nr. 4740 din 9.07.2014, CNCND comunică Ministrului de Externe, domnul Titus Corlățean, procedura de soluționare a prezentului dosar.

4.1.3. Prin intermediul înscrisului înregistrat la CNCND sub nr. 5993 din 8.09.2014, petenții formulează concluzii scrise cu privire la punctul de vedere depus de partea reclamată, domnul Marian Nazat. Petenții solicită CNCND să constate existența actelor și faptelor de discriminare săvârșite de acesta, criteriile avute în vedere de reclamat dezavantajând cetățenii de etnie evreiască, creând în rândurile populației majoritare o imagine negativă asupra populației evreiești, un sentiment de insecuritate cu consecințe imprevizibile în viitor, culpabilizând nejustificat și globalizat cetățenii evrei din țară și din diaspora.

4.1.3.1. Petenții arată în concret ceea ce consideră ca fiind acte sau fapte de discriminare:

- autorul articolului apreciază discriminatoriu tipul comunist ca fiind „creație evreiască”. Aceștia arată că afirmația nereală și discriminatorie apare chiar în primul rând al articolului citat-efectele negative și impactul emoțional în rândul cititorilor fiind astfel accentuat. Petenții consideră afirmația discriminatorie, deoarece ideile comuniste au fost promovate și de personalități ale artei, culturii, literaturii, care nu au avut origine evreiască, alături de personalități evreiești. Astfel, aceștia consideră că prin culpabilizarea singulară a cetățenilor de etnie evreiască, autorul discriminează pe criterii religioase o categorie de cetățeni, afectând drepturile acestora la libertatea de gândire, conștiință și religie;

- autorul articolului citează afirmațiile doamnei Alice Voinescu, decedată la data publicării articolului, fără a avea în vedere evoluția istorico-economică și socială diferită de perioada anilor 1945 căreia i se circumscriu ideile citate;

- partea reclamată afirmă că și capitalismul este o invenție a poporului „viciat de ambiția de rasă lezată”. Aceștia consideră că și aceste afirmații sunt discriminatorii și pot conduce la sentimente și fapte de excludere și restricții, în funcție de apartenența la etnia evreiască. Consideră că partea reclamată induce cititorului concluzii finale în acest sens cât se poate de lămuritoare, „nici tipul capitalist nu i se potrivește și e o invenție a poporului viciat de ambiția de rasă lezată”. „Speranța că evreii se vor potoli n-a prins aripi”. „Decomunizarea nu este străină de gheșefurile seminței alese”. Petenții consideră că drama holocaustului, suferințele evreilor de pretutindeni sunt ironizate, batjocorite, nerecunoscute, socotite „o ambiție a rasei lezate”;

- aceștia consideră că ceea ce este mai grav este insecuritatea creată cetățenilor de etnie evreiască, prin insuflarea ideii că toate neajunsurile epocii pre și postdecembriste din România se datorează „gheșefurilor seminței alese” – indirect o incitare a populației majoritare la ură pe criterii religioase.

Petenții susțin că nu neagă dreptul autorului articolului la opinie, idei, exprimare liberă, dar acestea trebuie să nu lezeze și să nu discrimineze pe criterii religioase o categorie de cetățeni ocrotiți de legislația română și tratatele internaționale la care România este parte.

4.1.4. Prin intermediul înscrisului depus la CNCD sub nr. 6526 din 2.10.2014 petenții solicită CNCD să constate că poziția părții reclamate confirmă ideile și comportamentul discriminatoriu în raport de cetățenii de etnie evreiască. Aceștia consideră că citatele redată în punctul de vedere aparțin unui scriitor italian, adept al mitului „conspirației mondiale evreiești pentru dominarea lumii”, idei publicate și sub denumirea falsă de „protocoalele înțelepților Sionului”. Petenții fac referire la efectele nocive și distructive ale acestei publicații, în fosta Rusie țaristă unde a provocat o răspândire a antisemitismului și de faptul că Panini a sprijinit consecvent fascismul italian și aplicarea legilor de discriminare rasială introduse de Mussolini în 1938, fiind vicepreședintele „Ligii scriitorilor europeni” fondată de ministrul propagandei naziste Goebbels; apreciază eseul din care este redat citatul cuprins în punctul de vedere al reclamatului ca o confirmare a atitudinii discriminatorii a acestuia exprimată în articolul „Strigăt de disperare”; consideră că citatul nu face altceva decât să denigreze mari personalități evreiești ale lumii, titani ai literaturii, științei și ai vieții politice, a căror operă monumentală este considerată distructivă sub aspectul înlăturării unor idei și concepții depășite.

Petenții consideră comportamentul părții reclamate și ideile cuprinse în articol și în punctul de vedere ca o atingere adusă unei comunități, legată de apartenența acesteia la o etnie și o religie.

4.2. Susținerile părților reclamate

Susținerile domnului Marian Nazat, autorul articolului

4.2.1. Prin memoriul înregistrat la CNCD sub nr. 5937 din 4.09.2014 partea reclamată, domnul Marian Nazat, susține că articolul despre care se face vorbire în prezenta sesizare nu conține idei antisemite, xenofobe, așa cum susțin cei doi petenți și susține că nici nu a urmărit transmiterea unor asemenea idei. Acesta precizează că la începutul articolului a folosit două citate din jurnalul scriitoarei Alice Voinescu; că în cuprinsul articolului a redat și un citat al altui scriitor, Mihail Sebastian, fără ca prin utilizarea acestora să transmită idei antisemite, xenofobe, virulente.

Reclamatul susține că remarca pe care o face în articol cu privire la poporul evreu nu poate avea conotația oferită de petenți, deoarece evoluția omenirii este, în mare măsură, un rezultat al inteligenței „poporului ales”; în acest sens, partea reclamată face referire la o altă publicație, un eseu publicat în romanul Gog, publicație din care citează în cuprinsul punctului de vedere.

Referitor la ideile antieuropene, total contrare poziției autorităților românești, apartenenței țării noastre la Uniunea Europeană, la structurile euro-atlantice pe care reclamatul le-ar fi exprimat în articol, acesta susține că sunt făcute în exercitarea dreptului la opinie, consfințit nu doar de Constituția României, ci și de tratatele internaționale.

Reclamatul precizează că opiniile aparțin unui cetățean care nu deține vreo funcție publică, astfel încât punctul său de vedere să angajeze autoritatea statului.

4.2.2.1. Prin intermediul înscrisului depus la CNCD sub nr. 6368 din 23.09.2014, partea reclamată susține că citatul din jurnalul doamnei Alice Voinescu cu privire la originea comunismului nu are nimic discriminatoriu așa cum susțin părțile reclamate. Aceasta susține că o astfel de teză, care nu este singulară în dezbateră de idei, nu produce niciun efect negativ asupra evreilor. În ceea ce privește „impactul emoțional în rândul cititorilor” asupra cititorilor, partea reclamată consideră că el este inexistent, în condițiile în care, de pildă, la un sondaj recent, românii au răspuns în majoritate – 60% – că azi se trăiește mai rău decât în perioada comunistă.

4.2.2.2. Reclamatul menționează că afirmațiile aceleiași Alice Voinescu în cartea suscitată nu au făcut până în prezent obiectul unei sesizări la CNCD, apariția cărții la o editură prestigioasă nefiind urmată de o reacție pe măsura prezentei sesizări, ceea ce reclamatul consideră că nu au fost considerate discriminatorii.

Reclamatul face referire și la preluarea acelorași idei de către Dan. C. Mihăilescu, în volumul *Castelul, biblioteca, pușcăria*, apărută recent, și precizează că nu a creat vreun aspect emoțional care să se concretizeze în vreo sesizare pe tema discriminării.

4.2.2.3. Reclamatul consideră că materialul publicat de acesta nu are conotația oferită de petenți și, ca atare, nu se înscrie în art. 2 din O.G. nr. 137/2000; susține că lipsa unei astfel de intenții rezultă din lecturarea articolelor sale, care nu conțin idei antisemite sau xenofobe; reamintește că în articolul ce face obiectul sesizării în fața Consiliului a citat și din Mihail Sebastian-scriitor de origine evreiască.

4.2.2.4. Acesta consideră că articolul său nu este în măsură să lezeze și să discrimineze pe cineva pe criterii religioase și își exprimă părerea de rău că articolul a fost înțeles astfel și că el constituie obiectul acestui litigiu.

Apreciază că „personalitatea și prestigiul reclamatului, fost procuror și avocat recunoscut” nu trebuie să fie criterii de discriminare negativă, așa cum se susține la finalul cererii.

4.3. Susținerile Ziarului „Jurnalul Național”.

4.3.1. Partea reclamantă nu a comunicat niciun punct de vedere cu privire la reclamația adusă.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1.1. În fapt, Colegiul director reține plângerea ce vizează conținutul articolului „Strigăt de disperare”, publicat de „Jurnalul Național” în data de 20.06.2014, scris de autorul Marian Nazat, articol despre care petenții consideră că aduc atingere demnității umane a persoanelor

de etnie evreiască, prin redarea unor idei și atacuri antisemite și xenofobe. Totodată Colegiul director reține din punctul de vedere al părții reclamate că autorul a folosit citate din jurnalul scriitoarei Alice Voinescu; că în cuprinsul articolului a redat și un citat al altui scriitor, Mihail Sebastian (scriitor de origine evreiască), fără ca prin utilizarea acestora să transmită idei antisemite, xenofobe, virulente.

5.1.2. În drept, conform art. 15 din O.G. nr. 137/2000, „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

5.1.3. Totodată, art. 2 alin. (8) din O.G. nr. 137/2000 dispune că: „Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”.

5.1.4. În analiza limitei dintre dreptul la demnitate și libertatea de exprimare, Colegiul director se raportează la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO).

5.1.5. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscută în general sub denumirea de Convenția europeană a drepturilor omului, în continuare Convenția) prevede, la art. 10 alin. (2), limitarea libertății de exprimare: „Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”. Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care Convenția subliniază: „comportă îndatoriri și responsabilități”. Totodată art. 17 al Convenției interzice abuzul de drept: „Nicio dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de această convenție”.

5.1.6. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
  - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
  - calitatea normei juridice, și anume
    - ☐ accesibilitatea;
    - ☐ precizia;
    - ☐ previzibilitatea normei;

• legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

• necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

5.1.7. În mod evident, orice sancționare a limbajului urii, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

5.9. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. Există prevederile Codului penal, accesibile, suficient de precise, cu sancțiuni evidente, întărite de Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007 a Curții Constituționale; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu sancțiuni evidente.

5.1.8. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

5.1.9. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (*Handyside c. Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Glimmerveen și Hagenbeek c. Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; *Lingens c. Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §41; *Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49; *Jersild c. Danemarcei [Marea Cameră]*, nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §52; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §46; *Fressoz și Roire c. Franței [Marea Cameră]*, nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Ceylan c. Turciei [Marea Cameră]*, nr. 23556/94, 8 iulie 1999, §74; *Erdoğan și Ince c. Turciei*, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §57/i; *Sürek c. Turciei* nr. 1, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §58; *Sürek c. Turciei* nr. 4, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §54; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/i; *Öztürk c. Turciei [Marea Cameră]*, nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen c. Norvegiei [Marea Cameră]*, nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *Karkin c. Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §27; *Erdoğan c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §52; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *İbrahim Aksoy c. Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, §51; *E.K. c. Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §69; *Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §37);

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie

stabilite în mod convingător (*Handyside c. Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Glimmerveen și Hagenbeek c. Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; *Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §46; *Fressoz și Roire c. Franței [Marea Cameră]*, nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Ceylan c. Turciei [Marea Cameră]*, nr. 23556/94, 8 iulie 1999, §74; *Erdoğdu și Ince c. Turciei*, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §57/ii; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/i; *Öztürk c. Turciei [Marea Cameră]*, nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen c. Norvegiei [Marea Cameră]*, nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *Erdoğdu c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §52; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39/i; *E.K. c. Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §69; *Karkin c. Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §27);

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (*Handyside c. Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Glimmerveen și Hagenbeek c. Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (*Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §52; *Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §37);

d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (*Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §50; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §58);

e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (*Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §63; *Sürek c. Turciei* nr. 4, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §60; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §42)

f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (*Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §40);

g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (*Glimmerveen și Hagenbeek c. Olandei*, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; *Ohensberger c. Austriei*, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994);

h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (*Witzsch c. Germaniei*, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);

i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al Convenției (*Jersild c. Danemarcei [Marea Cameră]*, nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §35; *Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §41);

j) atacurile vehemente c. grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (*Norwood c. Regatului Unit*, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004, *Ivanov c. Rusiei*, nr. 35222/04, 20 februarie 2007);

k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (*Handyside c. Regatului Unit*, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, §49; *Lingens c. Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §39; *Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §50; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §53; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §52; *Lehideux și Isorni c. Franței*, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, §51; *Fressoz și Roire c. Franței [Marea Cameră]*, nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Ceylan c. Turciei [Marea Cameră]*, nr. 23556/94, 8 iulie 1999, §74; *Erdoğan și Ince c. Turciei*, nr. 25067/94 și nr. 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §57/iii; *Sürek c. Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §58; *Sürek c. Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §54; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/ii; *Öztürk c. Turciei [Marea Cameră]*, nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen c. Norvegiei [Marea Cameră]*, nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *News Verlags GmbH & CoKG c. Austriei*, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, §52; *Erdoğan c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §53; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39; *İbrahim Aksoy c. Turciei*, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, §53; *E.K. c. Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §71; *Karkin c. Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §29-30; *Gündüz c. Turciei*, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, §38);

l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (*Jersild c. Danemarcei [Marea Cameră]*, nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §52; *Lehideux și Isorni c. Franței*, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, §51; *Fressoz și Roire c. Franței [Marea Cameră]*, nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Erdoğan și Ince c. Turciei*, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, §47; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94,

8 iulie 1999, §46; *Sürek c. Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §58; *Sürek c. Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §54; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §43/iii; *Öztürk c. Turciei [Marea Cameră]*, nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, §64; *Nilsen și Johnsen c. Norvegiei [Marea Cameră]*, nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, §43; *News Verlags GmbH & CoKG c. Austriei*, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, §52; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39); trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (*Lingens c. Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §40; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §50; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §39); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (*Otto-Preminger-Institute c. Austriei*, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, §49);

m) Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (*Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Wingrove c. Regatului Unit*, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, §58; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §54; *Gerger c. Turciei*, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, §46; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §60; *Sürek c. Turciei nr. 1*, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §61; *Sürek c. Turciei nr. 4*, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §57; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §46; *Erdoğan c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §62; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §40; *İbrahim Aksoy c. Turciei*, nr. 28635/95, 30/171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, §52; *E.K. c. Turciei*, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, §70; *Karkin c. Turciei*, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, §28);

n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (*Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §46);

o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (*Incal c. Turciei*, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §53)

p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi – într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes

public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (*Lingens c. Austriei*, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, §41-42; *Castells c. Spaniei*, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, §42; *De Haes și Gijssels c. Belgiei*, nr. 19983/92, 24 februarie 1997, §37; *Fressoz și Roire c. Franței [Marea Cameră]*, nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, §45; *Sürek și Özdemir c. Turciei*, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, §58; *Sürek c. Turciei* nr. 1, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, §59; *Sürek c. Turciei* nr. 4, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, §55; *Okçuoğlu c. Turciei*, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, §44; *Erdoğan c. Turciei*, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, §52; *Şener c. Turciei*, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, §41);

q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (*Jersild c. Danemarcei [Marea Cameră]*, nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31);

r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (*Jersild c. Danemarcei [Marea Cameră]*, nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, §31);

s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (*Cumpănă și Mazăre c. României*, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, §115);

t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (*Ahmed și alții c. Regatului Unit*, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, §56).

5.1.10. În hotărârile sale CEDO nu se bazează doar pe Convenție, se referă și la Carta Națiunilor Unite [parag. 2 din Preambul, art. 1 alin. (3), art. 13 alin. (1), art. 55 lit. c) și art. 76 lit. c)], Declarația universală a drepturilor omului (art. 1, 2 și 7), Convenția internațională privind drepturile civile și politice [art. 2 alin. (1), art. 20 alin. (2), art. 26], Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (art. 4 și 5), Recomandarea nr. R (97) 20 a comitetului de miniștri către statele membre cu privire la „discursul de ură”, Recomandarea de politică generală nr. 7 privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale.

5.1.11. Aplicând principiile CEDO, Colegiul director constată că articolul „Strigăt de disperare”, se încadrează în libertatea de exprimare a autorului. Astfel sunt incidente cele arătate de CEDO la pct. a), b) și d).

5.1.12. Colegiul director este de opinie, că întreg articolul are un context istoric, autorul face o paralelă în timp, între perioada comunistă, capitalistă și perioada postdecembristă de pe teritoriul României, referitor la ce se întâmplă din punct de vedere politic și economic. Colegiul director reține că în interiorul articolului sunt citate din lucrări scrise în anii 1945-1948, atât de scriitoarea Alice Voinescu, cât și de Mihail Sebastian (scriitor de origine evreiască).

5.1.13. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de reclamat, conținutul articolului, contextul în care a avut loc, rolul în societate a persoanei reclamate,

constatăm că în speță „nu este necesară într-o societate democratică” o ingerință în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

5.1.14. Având în vedere aceste aspecte, Colegiul director constată că articolul „Strigăt de disperare”, în întregimea lui, nu trece de limita libertății de exprimare, astfel fiind incidente prevederile art. 2 alin. (8) din O.G. nr. 137/2000.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, republicată, cu 6 voturi pentru opinia majoritară și 2 voturi împotriva ale membrilor prezenți la ședință,

Colegiul director hotărăște:

1. Faptele prezentate nu sunt fapte de discriminare, potrivit prevederilor O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată

2. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte;

3. O copie din hotărâre se va comunica părților și Ministerului Afacerilor Externe.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință: Asztalos Csaba Ferenc, Bertzi Theodora, Luminița Gheorghiu, Haller István, Jura Cristian, Lazăr Maria, Panfile Anamaria, Vasile Alexandru Vasile.

Opinie separată redactată de Haller István

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

Opinie separată exprimată de Haller István:

5.2.1. Se poate constata că opinia majoritară nu a reușit nici măcar să stabilească faptele așa cum ele au existat, în loc de descrierea faptelor constatate reiterează doar punctul de vedere al petentului.

5.2.2. În fapt se constată că reclamatul învinuiește evreei, ca grup etnic, pentru problemele României de după cel de-al doilea Război Mondial, utilizând argumente demne de „Mein Kampf”. Textele respective apar ca citate, dar reclamatul nu se delimitează de ele, nu le critică, ci le promovează în mod evident.

5.2.3. Se observă totodată că opinia majoritară a evitat să analizeze faptele din perspectiva discriminării, așa cum în conformitate cu prevederile legale ar fi avut obligația.

5.2.4. O.G. nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (în continuare O.G. nr. 137/2000) la art. 2 alin. (1) prevede: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

5.2.5. Astfel se poate considera discriminare:

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

5.2.6. În conformitate cu jurisprudența CEDO în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă”. CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (de exemplu: *Fredin c. Suediei*, 18 februarie 1991; *Hoffman c. Austriei*, 23 iunie 1993; *Spadea și Scalabrino c. Italiei*, 28 septembrie 1995; *Stubbings și alții c. Regatului Unit*, 22 octombrie 1996).

5.2.7. Constatăm că există o diferențiere, reclamatul se referă la evrei ca și la comunitate etnică ca fiind vinovați pentru aducerea comunismului în România, omițând că Stalin nu era evreu, mulți dintre comuniștii din România nu erau evrei și multe dintre victimele comunismului erau evrei. Cum între evrei sunt și liberali, și conservatori, și socialiști, astfel există și comuniști, astfel în mod evident pot fi identificați evrei între cei care erau adepții ideii comunismului. Așa cum între ei erau români, maghiari, germani etc.

5.2.8. Criteriul de diferențiere este cel etnic (rasial, în înțelesul tratatelor internaționale în domeniu).

5.2.9. Dreptul restrâns este dreptul la demnitate, garantat de Constituția României.

5.2.10. Dacă reclamatul a urmărit acest scop sau nu, nu are nici o relevanță, întrucât definiția discriminării exclude interpretarea conform căreia ar exista discriminare doar dacă s-ar urmări acest scop.

5.2.11. În concluzie, sunt incidente prevederile art. 2 alin. (1) a O.G. nr. 137/2000, republicată. Afirmările reclamatului creează o deosebire pe bază de apartenență etnică care are ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

5.2.12. Conform art. 15 al O.G. nr. 137/2000, republicată, „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

5.2.13. Se poate constata că afirmația a fost făcută în public, și vizează atingerea demnității, creează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa tuturor evreilor, care reprezintă o comunitate. Astfel sunt incidente și prevederile art. 15 al O.G. nr. 137/2000.

5.2.14. Opinia majoritară se bazează pe libertatea de exprimare, prezentând dar neanalizând în realitate limita dintre dreptul la demnitate și libertatea de exprimare, raportat la jurisprudența CEDO în domeniu, în complexitatea sa.

5.2.15. Hotărârea opiniei majoritare omite în mod deliberat art. 30 al Constituției României care asigură libertatea de exprimare, care prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri”.

5.2.16. În mod similar omite Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 C.pen., îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit – simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. –, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofenșați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme”.

5.2.17. Analizând în mod real principiile CEDO, se poate constata cu ușurință următoarele:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel în mod obligatoriu trebuie evitate afirmațiile care în mod gratuit ofensează alții fără a contribui la o dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. **5.1.9.**, lit. c) — afirmațiile rasiste, xenofobe, antisemite nu duc la un progres al relațiilor umane, ci, din contră, întăresc stereotipurile negative față de minoritățile naționale, având ca efect discriminarea la școală, la angajare, la accesul la servicii și locuri publice etc.;

- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță [pct. **5.1.9.**, lit. f)];

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă [pct. **5.1.9.**, lit. k)] — considerăm că stereotipurile negative la adresa evreilor care culminează în acțiuni violente împotriva lor în mai multe state (Franța, Danemarca) arată nevoia publică urgentă;

- libertatea jurnaliștilor nu este absolută prin natura sa [pct. 5.1.9., lit. p), q), r), s)] — presa are un rol extrem de important în societățile democratice dar nu poate insulta persoane pe baza apartenenței lor etnice, nu poate crea o stare ostilă, degradantă față de evrei.

5.2.18. Opinia majoritară a evitat analiza concretă pentru a evita o constatare evidentă a discriminării.

5.2.19. Opinia majoritară sugerează că fapta nu ar reprezenta discriminare întrucât obiectivul urmărit de reclamat nu ar fi fost discriminarea. Acest element însă nu are relevanță, doar privind stabilirea cuantumului amenzii. Atât art. 2 alin. (1), cât și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 precizează clar acest element.

5.2.20. O societate care consideră că o comunitate etnică poartă o vină colectivă pentru o faptă istorică este o societatea care poate decădea în rasismul perioadei interbelice, când diferite comunități au fost persecutate în mod sistematic, căutând exterminarea lor totală. Chiar dacă societatea acceptă unele idei, din ignoranță (inclusiv membrii Colegiului director care au afirmat la dezbateră cauza că cele afirmate de reclamat reprezintă „adevărul”), liderii de opinie, cum sunt jurnaliștii, ar trebui să-și asume rolul de informare corectă a cetățenilor, nu să folosească stereotipurile negative la adresa unor categorii de persoane în scopul de a „vinde mai bine marfa”. Într-un stat nu poate exista democrație până când politicienii folosesc populismul și nu argumentațiile raționale; iar jurnaliști pregătesc terenul pentru demagogie. Considerăm că votul majoritar bazat doar pe stări emoționale nu reprezintă o democrație autentică. Până când liderii de opinie nu înțeleg această realitate, criza democrației din România (și nu numai) va deveni din ce în ce mai acută, putând duce la propulsarea formațiunilor extremiste. Considerăm că afirmațiile care, la urma urmei, duc la subminarea democrației, nu se bucură de protecția dată de art. 10 al Convenției europene a drepturilor omului, cum a constatat în mod repetat și CEDO.

5.2.21. Prin urmare considerăm că afirmațiile reclamatului, care fac obiectul petiției, nu sunt protejate de art. 10 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

5.2.22. Reținem și faptul că mulți dintre membrii Colegiului director votează inconsecvent. Astfel, spre exemplu, într-unul din cauze s-a constatat discriminarea persoanelor ortodoxe datorită afirmației unui jurnalist conform căruia Biserica Ortodoxă se opune dezvoltării științei. Această afirmație a vizat o instituție și nu o comunitate, iar persoanele legate prin credință de respectiva instituție nu reprezintă un grup vulnerabil. Un alt exemplu: în cauza unui ziarist care a menționat faptul că Adrian Năstase a fost condamnat penal pentru corupție nu ar fi trebuit invitat de Ministerul Afacerilor Externe să facă o prezentare la o conferință internațională din moment ce acest minister încearcă să convingă comunitatea internațională că România ia în serios lupta anti-corupție, mai mulți membrii ai Colegiului director au votat în favoarea constatării discriminării persoanelor condamnate, persoane care în cauza prezentă au votat pentru neconstatarea discriminării (deși critica era la adresa unui minister, a fost vizată o persoană și nu o comunitate, articolul nefăcând nici o generalizare la adresa persoanelor condamnate, și a existat și o rațiune privind menționarea condamnării fostului prim-ministru). Aceste decizii neunitare ale CNCD conduc la imprevizibilitatea O.G. nr. 137/2000, practic la subminarea legii.